

Romanje na Goro – malo drugače

»Romarsko društvo ŠmaR Žiri vas vabi na sedmo tradicionalno peš romanje na Goro, ki bo potekalo na praznik Marijinega vnebovzetja, v petek, 15. avgusta 2025.

Romarska pot vodi k podružnični cerkvi Marijinega vnebovzetja na Gori, eni od treh romarskih cerkva v župniji Poljane. Gora se dviga pred grebenom Starega in Mladega vrha. Zbirno mesto in odhod:

ob 4.30 zjutraj pri cerkvi sv. Lenarta na Dobračevi (Žiri)«

Takšno vabilo dobimo malo pred velikim šmarjem člani društva vsako leto in le na prvega sva se odzvala. Ker ima Martina v temi težave z očmi, sam pa bolj prisegam na to, da je noč za spanje ali za lumpanje, sva potem nekajkrat šla po svoje in tudi tokrat. Tako sva se na Goro k maši peljala in sva šla potem nazaj domov peš.

Po maši je bilo ob kozarcu Kerinovega cvička prijetno pokramljati s prijatelji in znanci, ki se srečujemo ob takih prilikah, saj Gora s svojo idiliko in lepo vreme privabita polno število romarjev in ostalih obiskovalcev od blizu in daleč. Toda počasi smo se razšli vsak na svoj konec. Midva sva jo ubrala deloma po stezi, deloma po poti navzdol proti Malenskemu vrhu. Tistih nekaj vikendov mimo katerih sva šla, je bilo živih kakor dolenjske zidanice v času Martinovega. Ko sva v Jazbinah prišla na goličavo, je sonce pokazalo svojo moč in prav prijetno bi bilo tisto rosenje, ko sem ga bil deležen pred leti, ko sem se vračal z Gore. Takrat sem šel nanjo z Volče po poti do Loma in Zakobiljka, potem pa po svoje do Gore, saj sploh nisem vedel ali obstaja kakšna pot ali ne. Čeprav je bilo navadno nedeljsko popoldne, je bila v cerkvi maša. Pozneje so mi povedali, da je bila to vsakoletna zaobljubljena maša

Gorenjevaščanov. Počakal sem do konca in potem šel, kakor še nekaj domačinov v mežnarijo na žganje. Takrat je bila še prvotna stavba in je bilo prav prijetno sedeti v hiši na klopi ob mizi, ki je stala v kotu nasproti krušne peči in poslušati pripovedi domačinov, ki so bile z vsakim novim kozarčkom bolj zanimive. Zunaj je začelo rostiti in naenkrat se je hiša izpraznila in ostala sva samo še dva. Zato sva tudi midva počasi izpraznila vsak svoj kozarček in odšla v dež. V Jazbinah sva se tudi midva poslovila. Seveda sva si imela prej še marsikaj drug drugemu za povedati in preden sva šla vsak na svoj konec, sem sogovornika, ki mu nisem vedel niti imena, vprašal, če ga lahko za spomin še fotografiram. »Lahko samo sliko mi prinesi.«

Ko smo naslednjič romali iz Žirov na Brezje, sem jo res nesel, saj nas pot vodi mimo njegove hiše. Pozvonil sem in odprla mi je gospodinja.

»Dober dan. Upam, da sem prav prišel, za gospodarja imam tole sliko.«

»Prav ste prišli, samo ni ga več. S traktorjem se je ponesrečil.«

Izrekel sem ji sožalje, povabila me je na pijačo, toda ker se mi je mudilo naprej za ostalimi sem jo odklonil, sva pa spregovorila še nekaj stavkov, bolj vljudnostnih kot ne, saj je v takih trenutkih težko kaj pametnega izreči. Nato si je ogledala fotografijo in rekla: »To je njegova zadnja fotografija« in ni več mogla skrivati solz. Tudi njihove stare hiše ni več. Imela je lep klesan vhodni portal na njemu pa lesen kip svetega Florijana, ki me je tako prevzel, da sem ga takrat celo slikal za v knjigo Šmarnična romanja.

V Malenskem vrhu sva imela za na Hotavlje, kamor sva bila namenjena na izbiro dve cesti. Prva vodi na Brda od koder se nato spusti na Hotavlje gozdna pot, druga pa je skozi Sušo in je v celoti asfaltirana, vendar je brez klancev. Čeprav se vleče kot jara kača, sva se odločila zanjo, kajti v največji vročini se potiti čez hrib, bi bilo prenaporno, če ne tudi nevarno, saj so nama najstniška leta že davno minila.

Pijača in počitek v gostilni na Hotavljah sta se prav prilegla in tudi bližnjica po kateri sva prišla na glavno cesto, ki je speljana po dolini, je nama prav prišla. Glavno cesto sva zapustila pri Cestniku v Podgori, kjer je bila včasih gostilna v katero smo hodili na ocvrte piščance in biljard in zavila na cesto, ki pelje skozi vas. Cesta je speljana pod hišo v kateri je včasih živel stric Tone z družino, sedaj pa njegovi vnukinji Lenki in njeni družini služi za pobeg iz Ljubljanskega vrveža. Ko sva videla, da je obljudena, sva stopila do nje, saj naju je že večkrat vabila, da se naj kaj oglasiva. Vsa vesela naju je postregla in še dolgo bi prijetno klepetali v hladni senci, če naju čas ne bi priganjal, saj sva imela do doma še dobršen kos poti.

Na Trebiji sva si privoščila lignje na žaru. Niso ravno avtohtona jed, so pa v duhu časa, saj je ocvrti piščanec že dolgo iz mode. Potem sva storila nekaj kar ne bi smela. Obšla sva zaščitno mrežo in nadaljevala po cesti proti Sovodnju. Ker je bil dela prost dan sva si to upala, če bi bil delavni, na to še pomislila ne bi, saj je dobršen del ceste do Fužin eno samo gradbišče. Kljub temu bo naravno okno nad cesto ostalo nedotaknjeno. Čeprav je bolj lina kot okno in precej zaraščeno, ga budni opazovalec še lahko opazi. Tudi del protitankovskih ovir, ki so bile zgrajene v sklopu Rupnikove linije in še kljubujejo času sredi struge Sore bodo ostale lepo vidne. Lepo vidna pa je v vsej svoji mogočnosti postala tudi pečina, mimo katere si je cesta priborila svoj prostor. Očistili so jo vsega drevja, sedaj pa jo oblagajo z mrežo, ki bo varovala uporabnike ceste morebitnega kamenja. Nanjo sem postal pozoren pred leti, ko mi je prišel v roke star katastrski načrt Fužin, na katerem za ta del z velikimi črkami piše Naoranski peč. Da gre za pečino mi je bilo kmalu jasno, od kje ime Naoranski mi je pa še danes uganka.

Tako sva prispela na Fužine, vas v kateri sem preživel prvih šest let življenja. Premalo, da bi pognal korenine in preveč, da bi brezbrizno šel skozi vas. Tako sem, ko sva se spuščala po klanecu prot Gladku, kjer je bil včasih mlin, sedaj je pa kovačija, pokazal Martini do kje sem prišel na svoji prvi samostojni poti od doma.

Ko sem se nekega popoldneva igral pred domačo hišo, sem naenkrat zaslišal nenavaden zvok, ki je prihajal iz vasi. Kmalu nato so po poti prileteli starejši otroci in mi rekli, naj grem pogledat kaj se je zgodilo. Zvedav kot sem, sem se napotil za njimi, toda ko sem prišel do Gladkovega mostu, nisem videl ne ljudi ne kaj nenavadnega. Že sem se hotel ves razočaran obrniti nazaj proti domu, ko je od nekod prišla Slabečka, me prijela za roko in me odvedla po cesti, dokler se ni ustavila, stegnila roko proti kadi in rekla:«Poglej!» In bilo je kaj videti: na mestu, kjer je bila kad, je bilo samo še njeno dno, po bregu navzdol je bila trava vsa poležana, sem ter tja pa je v njej ležala posamezna doga. Kad je stala pod cesto in je bila del cevovoda, ki dovaja vodo od jezua do elektrarne. Ker je bil cevovod lesen, so doge trohnele ali se kako drugače poškodovale in cevovod je začel puščati. Ko se je nabralo več teh poškodb, so cevovod spraznili in doge zamenjali z novimi. Vsakič, ko so cevovod popravljali, so se doge osušile in ko so ga zopet napolnili z vodo, je nekaj časa na vseh koncih puščalo, dokler se niso ponovno napojile z vodo in je puščanje prenehalo. To je delala že izurjena ekipa, dokler ni njihov vodja odšel v pokoj in ga je zamenjal mlad neizkušen strokovnjak. Ko je po prvem takem popravilu videl, da kad pušča, je ukazal delavcem, da morajo železne obroče bolj stisniti. Delavci so mu sicer dopovedovali, da se bo to uredilo brez stiskanja obročev, toda on je bil neomajen. Tako so obroče toliko stisnili, da so že suhe doge tesnile in ko so se napojile z vodo, so obroči popustili in kad je razpadla.

S hojo sva nadaljevala še naprej po poti ob levem bregu Sore in se tako ognila glavne ceste. Na vrhu klanca je stala naša domačija. Tako ona kakor jaz glede na tisti čas, nisva več prepoznavna. Ko sem nazadnje hodil mimo, je kozolec še kljuboval času tak kot je bil takrat, sedaj pa je tudi on klonil. Po poti mimo kozolca so starši hodili v gozd in na njivo. Kadar so me vzeli s sabo, je bilo to zame pravo doživetje, saj sem iz dneva v dan videl samo v sosednji breg, tam pa se je za prvim ovinkom odprl lep pogled na dolino proti Trebiji in hribi v ozadju, sredi katerih se je lepo videla neka cerkev. Ne spominjam se, kolikokrat sem vprašal očeta kaj je tam, preden sem se zapomnil, da je to Malenski vrh. Mnogo pozneje, ko smo cerkev gledali

z Javorča, me je nekdo prepričeval, da je to Gora in ne Malenski vrh. Kmalu zatem sem na kraju samem spoznal, da je Gora hrib pod katerega vrhom stoji cerkev, pod njo pa je vas z imenom Malenski vrh.

Malo ravninske hoje in že sva bila zopet pri Cestniku. Tu je bilo prvotno, potem pa se je eden izmed sinov priženil v Podgoro in v novi dom prinesel še hišno ime. Vendar je to že tako daleč, da so se sorodstvene vezi že pretrgale. Jaz sem šel tja večkrat v nedeljo popoldne s starši. Čeprav drugih otrok tam ni bilo, mi nikoli ni bilo dolgčas, saj je bila okolica hiše povsem drugačna kakor doma. Predvsem pa je bilo mikavno korito, ki je stalo pred hišo in je vanj tekla voda. Nekega poznega delovnega popoldneva, pa me je oče posadil na svoje rame in smo odšli tja kropit njihovega očeta. Takrat sem videl toliko rož, kot do tedaj vseh skupaj ne in med njimi lepo oblečenega moža s prekrižanimi rokami, ki so bile tako kakor obraz beli kakor zid. In če me sedaj po sili razmer pot zanese v cvetličarno, se kar ne morem navaditi, da me namesto mrtvega človeka sprejme brhka cvetličarka.

Po poti sva se spustila do Sore in tik ob njej nadaljevala do močvirja, kjer se pot konča.

Uspešno sva ga obšla in poiskala stezo za naprej. V začetku je precej zaraščena, saj le redko kdo zaide nanjo, ko pa se začne drevje, postane prav prijetna. Konča se na zelenici ob prvi hiši na Selu. S strahom sva začela hoditi po njej, kdaj se bo od kje prikazal kakšen ne preveč prijazen pes ali gospodar. Slednji se je kmalu in nama prijazno rekel, da naj kar pogumno nadaljujeva naprej čez dvorišče. Ko sva prišla do mostu, sva bila zopet v dilemi ali naj nadaljujeva naprej čez travnik po stezi, ki je nekoliko bolj prehojena, saj je že v območju trimčkarjev, ali naj prečkava most in nadaljujeva po cesti, kjer lažje iztegnješ korak. Odločila sva se za cesto, kar se je izkazalo za modro odločitev, saj je sredi Cenetovega klanca zazvonil telefon in oglasil se je Mirko: »Sem vaju opazil, oglasita se na pivu.« Kako se ne bi, saj ima hišo tik ob cesti. Že samo udobno sesti je bilo blagodejno, da o ostalih ne govorim.

Dobro sva zopet začela hoditi, ko zaslišiva: »Ali sta kaj žejna? Pridita ne eno pijačo« in izza vogala je prišla sošolka Mojca. Razložila sva ji, da sva se pravkar odžejala, poklepetali smo pa vseeno, saj se redkokdaj vidimo. »Se pa drugič ustavita na pijači, ko bosta hodila mimo,« je še dodala preden sva se poslovila in odhitela naravnost proti domu, da ne bi namesto zjutraj, zvečer hodila po temi.